

หนังสือพิมพ์รายวันกับการเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพมหานคร :
การวิเคราะห์เนื้อหาและการสำรวจความคิดเห็นของครุภูมิกรุงเทพมหานคร

นายณรงค์ ชั่ววิจิตร

ศูนย์วิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิตศึกษา

ภาควิชาการหนังสือพิมพ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พ.ศ.2534

ISBN 974-579-265-9

ผู้จัดขึ้นบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

017744

1122629

THAI DAILY NEWSPAPERS AND THE PRESENTATION OF
ENVIRONMENTAL INFORMATION IN BANGKOK COMMUNITY :
A CONTENT ANALYSIS AND A SURVEY OF TEACHERS OPINION IN
BANGKOK METROPOLIS

Mr. Narong Khamwijit

A Thesis Submitted in Partial Fullfillment of the
Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Journalism

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-579-265-9

หัวขอวิทยานิพนธ์

หนังสือพิมพ์รายวันกับการเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

กรุงเทพมหานคร : การวินิจฉัยเนื้อหาและการสำรวจ

ความคิดเห็นของครูในกรุงเทพมหานคร

โดย

นายณรงค์ บำรุงศิริ

ภาควิชา

การหนังสือพิมพ์

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นันทวิริกา ศุภไพบูลย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น^๑
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิต

.....

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์สุกัญญา สุคบรรทัด)

.....
อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นันทวิริกา ศุภไพบูลย์)

.....
กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เสตีย์ เซยประทับ)

.....
กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ จิรโสก旦)

บรรทัด ชื่อวิจัย : หนังสือพิมพ์รายวันกับการเสนอเนื้อหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพมหานคร : การวิเคราะห์เนื้อหาและการสำรวจความคิดเห็นของครุในกรุงเทพมหานคร (THAI DAILY NEWSPAPERS AND THE PRESENTATION OF ENVIRONMENTAL INFORMATION IN BANGKOK COMMUNITY : A CONTENT ANALYSIS AND A SURVEY OF TEACHERS OPINION IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ. นันทวิภา ศุภไพโรจน์, 162 หน้า. ISBN 974-579-265-9

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ 9 ประเภท ได้แก่ 1. ผลพิษทางน้ำ 2. ผลพิษทางอากาศและเสียง 3. มลพิษ 4. แผ่นดินไหว 5. น้ำท่วมและระบบระบายน้ำ 6. การประปา 7. การคมนาคมขนส่ง 8. ชุมชนแออัด 9. พื้นที่เขียวชอุ่น จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 6 ชื่อฉบับซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ ประเภทคุณภาพ ได้แก่ สยามรัฐและมติชน ประเภทบริษัท ได้แก่ ไทยรัฐและเดลินิวส์ ประเภทที่งคุณภาพที่ปริมาณ ได้แก่ แนวหน้าและบ้านเมือง การศึกษาครั้งนี้ศึกษาความประเภทเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ บริเวณความที่ บริเวณเนื้อที่ และแนวโน้มในการนำเสนอระหว่างปี พ.ศ.2531-2533 คุณภาพประการที่ 2 เพื่อสำรวจความคิดเห็นและการนำเสนอเนื้อหาทางค้านที่ได้เสนอโดยหนังสือพิมพ์รายวันไปใช้ในการเรียนการสอนของครุวิทย์ศึกษา จำนวน 140 คน จาก 8 โรงเรียนในเขตกรุงเทพฯ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ตารางวิเคราะห์เนื้อหาและแบบสอบถามตาม

ผลการศึกษาพบว่าประเภทเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อฉบับนำเสนอมากที่สุดได้แก่เรื่องการคมนาคมขนส่ง โดยหนังสือพิมพ์สยามรัฐให้เนื้อที่ในการเสนอเนื้อหาทางค้านนี้คือฉบับมากที่สุดและหนังสือพิมพ์เดลินิวส์มีความถี่ในการนำเสนอทางทุกประเภทมากที่สุด รูปแบบการนำเสนอที่พบมากที่สุด คือในรูปของข่าว และแนวโน้มในการเสนอในช่วงปี พ.ศ.2531-2533 พบว่าในปีพ.ศ.2533 มีความถี่ในการเสนอมากที่สุดและมีปริมาณเนื้อที่ในการนำเสนอไม่แตกต่างจากปี พ.ศ.2532

ผลการศึกษาความคิดเห็นของครุพบว่า (1) หนังสือพิมพ์รายวันมีบทบาทในการเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ในระดับปานกลาง (2) หนังสือพิมพ์มีศรัทธาในเรื่องที่นำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมมากกว่าฉบับอื่น (3) การคมนาคมขนส่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจมากที่สุด (4) หนังสือพิมพ์ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย (5) ครุมีความต้องการให้เสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในรูปแบบของข่าว (6) ครุได้นำเนื้อหาทางค้านนี้ไปใช้เป็นหัวข้อสอนภาษาและในการเรียนการสอนเป็นบางครั้ง (7) หนังสือพิมพ์รายวันทำให้นักเรียนเข้าใจปัญหาสิ่งแวดล้อมมากขึ้นและเสนอแนะให้หนังสือพิมพ์รายวันนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบที่มากขึ้นกว่าที่ผ่านมา

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละประเภทมีปริมาณเนื้อที่ในการเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในการหาค่าสหสัมพันธ์แบบ Spearman พบว่าความคิดเห็นของครุมีสหสัมพันธ์กับการเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์รายวันในรูปของการจัดอันดับบทบาทหนังสือพิมพ์ในการเสนอเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมในกรุงเทพฯ ($P = 0.71$) และอันดับประเภทเนื้อหาที่หนังสือพิมพ์เสนอ กับความคิดเห็นของครุ ($P = 0.82$)

ภาควิชา การหนังสือพิมพ์
สาขาวิชา การหนังสือพิมพ์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนักวิจัย ที่ วันที่
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วันที่
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา วันที่

NARONG KHAMWIJIT : THAI DAILY NEWSPAPERS AND THE PRESENTATION OF ENVIRONMENTAL INFORMATION IN BANGKOK COMMUNITY : A CONTENT ANALYSIS AND A SURVEY OF TEACHERS OPINION IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.NANTARIGA KOOMPIROCHANA, M.A. 162 pp.

The purposes of this study were of twofold: (1) To analyze the presentation of environmental information in Bangkok community in six Thai daily newspapers: Siamrat and Matichon representing "quality newspapers," Thairat and Daily News representing "quantity newspapers, Naewna and Banmuang representing "semi-quality and semi-quantity newspapers." The environmental contents were divided into nine categories: water pollution, air and noise pollution, refuse, land subsidence, inundation and drainage system, water supply, transportation, crowded communities and green areas. Two hundred and sixteen issues of the above six newspapers were randomly selected between 1988-1990. Environmental contents, forms, frequencies, space and trend of presentation were indicators employed to content analyze the newspapers. (2) To survey secondary school teachers' opinions concerning environmental contents, and their use of these contents for classroom instruction. Content analysis table and questionnaire were research tools used in this regard.

The results of the study showed that transportation congestion was the environmental content most frequently reported by all six newspapers. Siamrat devoted more space to this kind of content than any other newspapers, while Daily News was the most frequently reported newspaper on environmental matters. News format was the most popular form of environmental presentation. Environmental matters were more frequently reported in 1990 than the two previous years, but the amount of newspaper space devoted to these matters was not significantly different from that of 1989.

The results of the survey reflected the following teachers' opinions: (1) Thai daily newspapers played a medium role in presenting environmental information in Bangkok community. (2) Compared to other newspapers, Matichon devoted more space to environmental matters. (3) Transportation issues were most frequently reported by the newspapers. (4) Newspapers used simple and understandable language. (5) News format should be used to present environmental information. (6) Environmental information reported in the newspapers was occasionally used for classroom instruction by the teachers. (7) Daily newspapers helped students understand environmental problems. Therefore, they should devote more space to these matters.

The result of one-way analysis of variance showed that there was no statistically significant difference at 0.05 level in the amount of space devoted to environmental information among quality newspapers, quantity newspapers and semi-quality and semi-quantity newspapers. The result of Spearman rank correlation indicated that teachers' opinions on environmental contents were positively related to the rank ordering of newspaper roles in presenting environmental information ($p=0.71$), and to the rank ordering of nine categories of environmental contents ($p=0.82$).

ภาควิชา การหนังสือพิมพ์
สาขาวิชา การหนังสือพิมพ์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนักศึกษา _____
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____
ลายมือชื่อคณาจารย์ที่ปรึกษาawan _____

กิตติกรรมประการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จถ้วนทั่วไปได้ด้วยดี ทั้งนี้เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือ
อย่างดีจากศ.นันทริกา คุ้มไพรเจน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้ข้อเสนอ
แนะและคำแนะนำต่าง ๆ มาโดยตลอด ศาสตราจารย์สุกัญญา สุคบรรหัต ที่กรุณาเป็น^{ผู้}
ประธานกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจน รศ.ดร.เสถียร เจริญประทับและ
ผศ.ดร.พีระ จิรสกุล ที่ได้ให้คำแนะนำและกรุณาเป็นกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณแทโภคชัย กำภู ณ อยุธยา แห่งกองสนับสนุน สำนักงานคณะกรรมการ
การสอนสิ่งแวดล้อมแห่งชาติที่ได้กรุณาให้ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชน
กรุงเทพมหานคร ครุ-อาจารย์ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามรวมทั้งบรรณาธิการ
ห้องสมุดคณะนิเทศศาสตร์ สถาบันวิทยบริการ ฯ ทั้งผองที่มายังมหาวิทยาลัยและหอสมุดแห่งชาติ
ท่าราชสีห์ ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากคุณบิรา ชิงเป็นผู้ให้การสนับสนุน
และเป็นผู้ให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

ณรงค์ ชั่ววิจิตร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
อุปกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๕
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๖
กิตติกรรมประกาศ	๗
สารบัญตาราง	๘
สารบัญแผนภาพ	๙

บทที่

1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	16
สมมติฐานในการศึกษา	16
ปัญหาน่าวิจัย	16
ขอบเขตของการศึกษา	17
นิยามศัพท์	18
ข้อจำกัดของการวิจัย	21
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	21
2. แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	22
แนวความคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์	22
การเลือกและวิธีการใช้หนังสือพิมพ์ในการเรียนการสอน....	42
แนวความคิดเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	46
การวิเคราะห์เนื้อหา	76
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	79

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. ระเบียบวิธีวิจัย	84
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	84
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	88
การเก็บรวบรวมข้อมูล	91
การวิเคราะห์ข้อมูล	94
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	95
4. ผลการวิจัย	97
การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยในการเสนอ เนื้อหาทางด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพมหานคร	97
การสำรวจความคิดเห็นของครู	110
การทดสอบสมมติฐาน	127
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	131
สรุปผลการวิจัย	131
อภิปรายผลการวิจัย	140
ข้อเสนอแนะ	143
บรรณานุกรม	146
ภาคผนวก	146
ประวัติผู้เขียน	151

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงรายละเอียดหนังสือพิมพ์ฉบับที่ศึกเป็นตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้	85
2	แสดงประเภทเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชน กรุงเทพฯ ทั้ง 6 ชื่อบนระหว่างพ.ศ.2531-2533..	99
3	แสดงลักษณะการนำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนกรุงเทพฯ แยกตามรูปแบบการนำเสนอ.....	100
4	แสดงความถี่ในการนำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อม ในชุมชนกรุงเทพฯ ระหว่างพ.ศ. 2531-2533 ..	101
5	แสดงเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนกรุงเทพฯ ของหนังสือพิมพ์ทั้ง 6 ชื่อบัน	102
6	แสดงค่าร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภทต่อเนื้อที่ในการ นำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ โดยหนังสือพิมพ์สยามรัฐ	103
7	แสดงค่าร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภทต่อเนื้อที่ในการ นำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ โดยหนังสือพิมพ์มิติชน	104
8	แสดงค่าร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภทต่อเนื้อที่ในการ นำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ โดยหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	105
9	แสดงค่าร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภทต่อเนื้อที่ในการ นำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ โดยหนังสือพิมพ์เคลื่อนไหว	106
10	แสดงค่าร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภทต่อเนื้อที่ในการ นำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ โดยหนังสือพิมพ์แนวหน้า	107

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	แสดงค่าร้อยละของเนื้อหาแต่ละประเภทต่อเนื้อที่ในการ นำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ โดยหนังสือพิมพ์บ้านเมือง	108
12	แสดงเนื้อที่ในการนำเสนอเนื้อหาข่าวสารทางค้านสิ่ง แวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ในปีพ.ศ.2531-2533 ...	109
13	แสดงค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามตามจำแนกตามเพศ อายุ ุภูมิทักษะการศึกษาและวิชาที่สอน.....	110
14	แสดงพฤติกรรมความบอยครึ้งในการอ่านหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยของครู	111
15	แสดงรายละเอียดในเรื่องจำนวนหนังสือพิมพ์รายวัน ภาษาไทยในการอ่านแต่ละครั้งของครู.....	112
16	แสดงรายละเอียดในเรื่องเหตุผลในการอ่านหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทยของครู	113
17	แสดงอันดับหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยที่ครูนิยมอ่าน... .	113
18	แสดงรูปแบบเนื้อหาที่ครูนิยมอ่านเรียงตามอันดับ.....	114
19	แสดงประเภทเนื้อหาที่ครูนิยมอ่านเรียงตามอันดับ ความนิยม	115
20	แสดงพฤติกรรมของครูภายหลังจากการอ่านหนังสือพิมพ์ รายวันภาษาไทย	115
21	แสดงความบอยครึ้งในการนำเสนอเนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ รายวันมาใช้ประกอบการเรียนการสอนของครู.....	116
22	แสดงการมองหมายงานให้นักเรียนไปค้นคว้าจาก หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย	117

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
23 แสดงบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อม ในชุมชนกรุงเทพฯ ของหนังสือพิมพ์รายวันตามความ คิดเห็นของครุ	118
24 แสดงความคิดเห็นของครุในเรื่องบทบาทของหนังสือพิมพ์ รายวันในการเสนอเนื้อหาข่าวสารทางค้านสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนกรุงเทพฯ เรียงตามอันดับ	118
25 แสดงความคิดเห็นของครุในการเสนอเนื้อหาทางค้าน สิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ของหนังสือพิมพ์รายวัน ว่าเสนอเนื้อหาในเรื่องใดมากที่สุด	119
26 แสดงความต้องการของครุในการให้หนังสือพิมพ์รายวัน เสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ในรูปแบบใดมากที่สุดเรียงตามอันดับ	120
27 แสดงความคิดเห็นของครุต่อการเสนอเนื้อหาข่าวสารทาง ค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ว่ามีความยากง่าย แก่การเข้าใจเพียงใด	121
28 แสดงรายละเอียดในการนำเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมใน ชุมชนกรุงเทพฯ ที่เสนอในหนังสือพิมพ์รายวันมาเป็น หัวข้อในการสนใจ	121
29 แสดงการนำเสนอข่าวย่างในเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ มาให้นักเรียนทราบ	122
30 แสดงความบอยครึ้งในการมองหมายงานของครุให้ นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าในเรื่องสิ่งแวดล้อมในชุมชน กรุงเทพฯ จากหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย	123

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
31	แสดงรายละเอียดความคิดเห็นของครูว่า้นักเรียนมีความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ มากน้อยเพียงใด	123
32	แสดงความคิดเห็นของครูในเรื่องประโภชน์ต่อการเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในห้องถินของนักเรียน.....	124
33	แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของปริมาณการนำเสนอข่าวสารทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ในหนังสือพิมพ์รายวันหั้ง 3 ประจำเดือน	128
34	แสดงการจัดอันดับบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันในการเสนอเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ระหว่างการวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์รายวันกับความคิดเห็นของครู.....	129
35	แสดงการจัดอันดับประเภทเนื้อหาทางค้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนกรุงเทพฯ ระหว่างการวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์รายวันกับความคิดเห็นของครู	129

ศูนย์วิทยาทรัพยากร
จุฬลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 โครงสร้างทั่วไปของหนังสือพิมพ์รายวัน	32
2 แสดงแบบจำลองกระบวนการสืบสารมวลชนของ มัลเตกสกิ.....	73
3 แสดงแบบจำลองการสืบสารมวลชน 2 ท้องช่องแคบท์และ ถ่านารเพลต์	74
4 แสดงแบบจำลองแนวคิดในการศึกษา	75
5 แสดงรายละเอียดการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ..	92

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย